

Vana maja võlud ja vaevad

Vana maja nõuab kordategemiseks teadmisi ja raha, kuid annab vastutasuks ajaloolise õhustikuga erilise elamise.

ENE PAJULA
kaasautor

Eesti linnades on säilinud palju üle saja aasta vanuseid ühepere-puitmaju. Suurem osa neist on ehitatud 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses, linnade intensiivse laienemise perioodil. Paljud neist sajanditagust eluolu peegeldavatest majadest on nüüdseks kehvast seisukorras. Neil võib olla konstruktsioonihädasid või lausa puududa kanalisatsiooniühendus.

Ühe sellise omanikuks saanuna tuleb teha otsus: kuidas edasi? Kas selle võiks lammutada ja uue asemele ehitada? Või kas hakata seda korda tegema või müüa kohe edasi?

Pikaajalised kohustused. Haapsalu linnaarengu ja muinsuskaitse peaspetsialist Tõnis Padu kinnitab, et neile küsimustele ei ole lihtne vastata. "Vana maja ostu saab võrrelda kutsika võtmisega," ütleb ta. "Meil peab tema jaoks olema aega ja kannatust, meil peab olema raha tema vajaduste rahuldamiseks, me peame temasse suhtuma empaatiaga. See otsus muudab meie elu väga pikaks ajaks."

30

sentimeetrit on traditsiooniliselt sokli kõrgus maapinnast veelauani, kuid enamikus linnades on maapind tänavaehituste tõttu kerkinud.

Kindlasti ei peaks vana maja omandama ainult krundi pärast, võttes eesmärgiks maja lammutamise ja täiesti uue maja ehitamise. "Isegi kui see tuleb täpselt samasugune kui vana, ei ole see sama. Nagu ei ole originaaliga samaväärne kunstiteose koopia," rõhutab Padu.

Kui maja on kultuurimälestis või asub muinsuskaitsealal, on selle lammutamine üldjuhul ka seadusega keelatud. Padu sõnul seisneb vana maja väärtus hinges, mis selle sees valitseb, ning kordumatutes detailides. Samuti saab vana majas jälgida selle ajalugu kihiti. "Kui perel on sissekolimisega kiire, siis on ilmselt mõistlik leida oma elamisprobleemile mõni teine lahendus," märgib ta.

Alustuseks hindaja maja seisukorda. Padu soovib kõigepealt teha tiiru ümber maja, vaadata seinu, uurida, kas maja on sirge, kas laudise jooned on sirged, milline on räästa joon, ega see ei "laineta". Sama tuleks vaadata katuseharja puhul.

